

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY)
PL 3000
90014 OULUN YLIOPISTO
pply@pply.fi

28.4.2011

Oulun kaupungin kirjaamo
PL 27
90015 Oulun kaupunki

MUISTUTUS PYYKÖSJÄRVEN RANTAREITIN RAKENNUSSUUNNITELMASTA

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (jatkossa PPLY) esittää seuraavassa Oulun kaupungin tekniselle lautakunnalle muistutuksen nähtävillä olevasta Pyykösjärven rantareitin rakennussuunnitelmasta.

PPLY pitää esitettyä suunnitelmaa pääasiallisesti kannatettavana. Pyykösjärvi on merkittävä lähiluontokohde Oulun kaupungin taajamaa-alueen sisällä. Runsaan linnuston vuoksi se on pitkään ollut myös PPLY:n jäsenten suosima retkikohde. Suunnitelman mukaiset rantareitit tulevat lisäämään alueen merkitystä ulkoilualueena ja tuovat Pyykösjärven linnuston paremmin kaupunkilaisten havaittavaksi, mitä on pidettävä hyvänä asiana.

Reitin yksikohtaisessa suunnittelussa on kuitenkin pidettävä huoli siitä, ettei reitin rakentaminen lisää tarpeettomasti järvellä pesivään ja lepäilevään linnustoon kohdistuvaa häirintää. Jäljempänä esitämme muutoksia reitin linjaukseen järven koillis- ja itäpäädyssä. Katsomme, että nämä muutokset ovat välttämättömiä, mikäli Pyykösjärven huomattavia linnustoarvoja ei haluta vaarantaa.

Alueen linnustolliset arvot ja hankkeen mahdolliset vaikutukset

Pyykösjärvi lukeutuu Pohjois-Pohjanmaan merkittävimpiin lintukohteisiin. Sadan kilometrin säteellä Oulusta se on sekä yksilö- että lajimääränsä puolesta sisämaan paras lintujärvi. Alueella pesii runsaasti eri sorsa- ja kahlaajalajeja minkä lisäksi joidenkin lajien kohdalla kevät- ja syysmuuton aikaiset levähtäjämäärät ovat Pyykösjärvellä jopa merenlahdilla tavattavia määriä suurempia.

Runsaimpia järvellä pesiviä vesilintuja ovat sinisorsa, tavi, haapana, telkkä, silkkiuikku ja nokikana. Lisäksi järvellä pesii valtakunnallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi, ym. 2010) vaarantuneeksi luokiteltuja tukkasotkia noin 10 paria. Muita uhanalaisiksi luokiteltuja Pyykösjärvellä säännöllisesti tavattavia vesilintulajeja ovat heinätavi, jouhisorsa, punasotka, mustakurkku-uikku (vaarantuneet) ja lapasotka (erittäin uhanalainen). Silmälläpidettävistä lajeista runsaina esiintyvät iso- ja tukkakoskelo, selkälokki, naurulokki sekä rannoilla pesivä rantasipi. Pyykösjärven rannoilla 2000-luvulla tavattujen kahlaajalintulajien määrä nousee yli kahdenkymmenen. Kevät- ja syysmuuton aikaan järvellä levähtää runsaasti mm. uiveloita

ja muita arktisia vesilintuja. Taulukossa 1 on esitetty PPLY:n havaintoarkistosta poimittuja lukumääriä Pyykösjärvellä viimeisen kuuden vuoden aikana havaituista linnuista.

Tällä hetkellä Pyykösjärven länsi- ja etelärannat ovat voimakkaasti ihmisen muokkaamia ja häiritsemiä. Järven ainoat luonnontilaiset ja rauhalliset rannat sijaitsevat sen itä- ja koillispuoliskoilla, jonne myös lintujen ruokailu ja pesintä keskittyvät. Petolinnut, haikarat ja lokit istuvat usein järven koilliskulman rantakivillä. Kävelyreitit sijoittaminen tällä alueella liian lähelle rantaa aiheuttaisi merkittävää häiriötä rannassa ruokaileville sekä rantakasvillisuudesta suoja- ja pesäpaikkoja hakeville linnuille. Rantametsän harvennus ja jatkuva ihmisten läsnäolo ovat omiaan karkottamaan lähellä rantaa ruokailevat linnut jopa kokonaan pois järveltä suojapaikkojen puuttuessa. Etenkin pitkällä aikavälillä häirintä voi aiheuttaa lintujen pesimämenestyksen ja parimäärien laskun, mikä on varsinkin uhanalaisten lajien tapauksessa erityisen haitallista.

Taulukko 1. Pyykösjärvellä vuosina 2005–2010 havaittuja lintumääriä. Lajien uhanalaisuudet ovat Rassin ym. 2010 mukaan (NT = silmälläpidettävä, VU = vaarantunut, EN = erittäin uhanalainen). Kevään ja syksyn levähtäjämääristä taulukkoon on poimittu suurimmat järveltä lasketut määrät. Pesimäaikaiset (kesä) havainnot ovat suurimpia järvellä pesimäaikana havaittuja parimääriä. Erityisesti pesimäaikaiset havaintojen tulokinnassa täytyy muistaa, että taulukon parimäärät ovat satunnaisen havainnoinnin tulosta, joka tuottaa parimääristä vielä suuremman aliarvion kuin kiertolaskentana tehtävä lintulaskenta.

Laji	Uhanalaisuus	Kevät (max)	kesä (paria)	syksy (max)
Laulujoutsen		4	0	64
Haapana		43	9	120
Harmaasorsa		2	0	1
Jouhisorsa	VU	2	0	5
Heinätavi	VU	2	1	0
Lapasorsa		6	3	84
Punasotka	VU	5	1	1
Tukkasotka	VU	616	10	300
Lapasotka	EN	1	0	17
Alli		0	0	20
Mustalintu		12	0	42
Pilkkasiipi	NT	1	0	9
Telkkä		206	27	400
Uivelo		17	0	170
Tukkakoskelo	NT	11	4	28
Isokoskelo	NT	157	8	1000
Silkkiuikku		116	42	93
Härkälintu		2	0	2
Mustakurkku-uikku	VU	2	1	0
Harmaahaikara		0	0	27
Merikotka	VU	1	0	2
Kanahaukka		1	0	2
Tunturihaukka	EN	0	0	1
Muuttohaukka	VU	1	0	1
Liejukana	VU	1	0	0
Nokikana		16	6	100
Meriharakka		12	0	2

Pikkutylli		3	1	2
Isosirri		0	0	1
Lapinsirri	VU	4	0	0
Kuovisirri		0	0	1
Suosirri		0	0	6
Suokukko	EN	10	0	13
Kuovi		22	2	3
Valkoviklo		4	2	15
Liro		8	1	30
Rantasipi	NT	8	3	10
Vesipääsky	VU	4	0	0
Pikkulokki		2000	0	388
Naurulokki	NT	5800	0	400
Kalalokki		1400	4	36
Selkälokki	VU	175	0	6
Harmaalokki		5560	0	12400
Isolokki		2	0	3
Merilokki		113	0	360
Räyskä	NT	1		4
Kalatiira		40	0	255
Lapintiira		350	0	200

Koirien linnuille aiheuttama häiriö

Eryyisesti järven etelärannalla ongelmana ovat koiranomistajat, joiden näkee toistuvasti pitävän koiriaan rannassa irrallaan etsimässä rantakasvillisuudesta ”kaikkea mielenkiintoista”. Samalla koirat ajavat rantalintuja pakosalalle ja voivat hävittää lintujen pesiä. Tämä ongelma siirtyisi todennäköisesti myös uudelle rantareitille, jos koirien kuljettaminen reitillä on sallittua. Reitin päihin on vähintään asetettava selkeät taulut, joissa kielletään koirien irtipitäminen lintujen pesimäaikana 20.4.–20.8. tai ympärivuotisesti.

Muutosesitys reitin linjauksesta

PPLY esittää muutosta reitin suunnitelmaan niin, että suunnitelma-alueella 1 välillä 400–2200 m reitti kulkee noin 100 metrin etäisyydellä rannasta, kuten joissain vanhemmissa suunnitelmissa on esitetty (Kuva 1). Tällä välillä rantametsää ei saa harventaa, jotta vesi- ja rantalinnuilla säilyy riittävä suotuisa pesimäympäristö ja suuret lintuparvet voivat edelleen lepäillä ja ruokailla rauhassa rannan tuntumassa.

Reitin linjaaminen kauemmas rannasta on välttämätöntä järven linnuston suojelun kannalta. Tämän lisäksi luonnoksessa esitetty reittilinjaus vähentää merkittävästi suunnitellun lintulavan rakentamisen mielekkyyttä, sillä jo ennen lavalle ehtimistä tulee rantaviivaa etenevä kulkija ajaneeksi linnut kauaksi rannasta. Lintulavan on suunniteltu hyvälle paikalle, mutta sinne kulkeminen täytyy järjestää siten, että lavan lähistöllä olevat linnut eivät tarpeettomasti pakene kauemmaksi.

Ehdottamiemme muutoksienkin jälkeen reitiltä avautuu näkymiä järvelle usealta suunnalta. Uskomme, että luontoa arvostava ulkoilija on tyytyväisempi tietäessään liikkumisensa aiheuttavan linnuille vain vähäistä häiriötä esteettömän, mutta linnut karkottavan järvinäkymän sijaan.

Myös rantametsien käsittelyssä täytyy ottaa luonnon monimuotoisuus huomioon. Metsien tulee säilyttää luontainen rakenteensa runsaine aluskasvustoineen ja lahoppuustoineen. Luontainen metsä tarjoaa myös reitillä kulkijalle parhaan luontoelämyksen muun muassa alkukesän monipuolisena linnunlaulukonserttina.

Kuva 1. PPLY:n muutosehdotus reitin linjauksesta Pyykösjärven koillis- ja itäpäädyssä (vihreä viiva).

Vesilintulaskenta

Reittilinjauksen muutostarpeen arvioimiseksi Pyykösjärvellä aiotaan tehdä vesilintulaskenta. Linnustaselvityksen tekeminen maastotyönä on kannatettavaa, mutta tällaisen otostyyppisen laskennan tuloksia täytyy osata tulkita oikein ja epävarmuustekijät sekä virhelähteet huomioiden. Yhden tai

muutamien käyntikerran lintulaskennalla ei saada selville todellisia parimääriä, koska vain osa alueella pesivistä linnuista on näkyvässä laskennan aikana. Lintujen pesien sijaintien selvittäminen on vielä haasteellisempaa, sillä pesät saattavat olla kaukana uimassa havaituista linnuista. Yhden vuoden laskennalla ei myöskään saada selville vuosien välistä vaihtelua pesimälinnustossa tai pesimäpaikoissa. Tänä vuonna (2011) vesi- ja rantalintukannat ovat todennäköisesti poikkeuksellisen alhaalla, joten Pyykösjärvelläkin pesivän linnuston parimäärät voivat olla vain noin puolet normaalista. Sama koskee myös läpimuuttavien lintujen määriä, jotka tosin olisi selvitettävä erikseen, sillä pesimälinnuston laskennalla ei saada selville kevät- ja syysmuuton aikaisia lintukeräntymiä.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Esa Aalto

puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen

suojelutoimikunnan puheenjohtaja

